

Т.В. Шталь, д-р екон. наук, проф. (*ХДУХТ Харків*)
О.О. Тищенко, асист. (*ХДУХТ, Харків*)

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ ЯК ОДИН ІЗ РИЗИКІВ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Сучасний світ вступає в епоху якісних перетворень, фундаментальною підставою яких стало вичерпання можливостей розвитку індустріальної цивілізації і формування в надрах сучасного глобального середовища постіндустріальної інформаційної цивілізації з принципово новою системою господарювання, в якій роль головного виробничого ресурсу відіграє інформація, а вирішальним фактором виробництва стають знання.

Домінуюче положення в структурі світового господарства переходить до інформаційного сектору та його особливому сегменту – економіці інтелектуальних продуктів. Найважливішу роль у зміцненні конкурентних позицій держави на глобальній арені відіграє інформація, яка є запорукою першості на світовому ринку, і разом з тим виступає передумовою пошуку нових інноваційних ідей.

З економічної точки зору, економічна і підприємницька діяльність характеризуються глибокими змінами, які змінюють поведінку всіх економічних агентів. Ці тенденції пояснюють економічну зміну, яка може відбутися в широкому контексті: поява економіки заснованої на знаннях. Розвиток цього нового сценарію в розвинених країнах характеризується швидким створенням знань і легким доступом до знань, що створює умови підвищення ефективності, якості і справедливості.

Глобалізація є чинником підвищення конкуренції, формує позитивну динаміку трансферів технологій, сприяє поширенню передового науково-технічного та технологічного досвіду, спонукає до впровадження нових управлінських рішень, головним принципом яких виступає мінімізація ризиків і витрат.

Знання є основоположними для глобалізації, глобалізація також має глибокий вплив на передачу знань. Вона підвищує попит на освіту, особливо вищу освіту, і це збільшує тиск на всю систему в цілях підвищення якості шкільної освіти, часто приводячи до негативних освітніх наслідків, особливо з точки зору справедливості.

Необхідність підготувати висококваліфікованого співробітника відповідно до мінливих умов праці в світі є пріоритетним завданням для держав і компаній, орієнтованих на задоволення своїх економічних цілей. У глобальній вищій освіті існують більш широкі можливості для

стратегічних рішень, ніж у багатьох національних умовах. Розподіл потужностей і ресурсів між країнами та установами у багатьох відношеннях визначає їх глобальну позицію і потенціал.

Уряди в глобальній економіці повинні стимулювати інвестиції, включаючи, в більшості країн, іноземний капітал і все більше і більше наукомісткий капітал, що означає надання готової пропозиції кваліфікованої робочої сили.

Розвиток людських ресурсів є найважливішим чинником, що визначає довгострокові економічні перспективи країни. Найважливішою характеристикою нового стану суспільства, що розглядається як глобальний інформаційний, є зміна змісту праці і способу включення індивіда в виробничий процес. Основним фактором виробництва стає інтелект людини, розвиток виробництва з його прогресуючим ускладненням суспільних структур та зв'язків призвело до усвідомлення стратегічного значення інформаційних ресурсів в якій би то не було галузі людської діяльності. Крім того, наявність кваліфікованого робітника, якого навчають продуктивно працювати є основою для підвищення ефективності та одним з основних чинників залучення іноземних інвесторів.

Університети – двигуни економічного зростання, вносять істотний внесок у розвиток людського капіталу. Навчальні заклади все більш і більш піддаються трансформаціям у суспільстві, таким як всюдисущість Інтернету, зростаюча важливість дистанційного навчання, збільшення інтелектуального підприємництва, міжнародного співробітництва та нових моделей партнерства між університетами, неурядовими організаціями та бізнес-організаціями.

Установи вищої освіти причетні до всіх цих змін. Освіта і наука є ключовими елементами у формуванні глобального навколишнього середовища, які засновані на знаннях, прийнятті технологій, транскордонних об'єднаннях.

Для глобальних міст з високим ступенем участі у вищій освіті характерно існування сильної позитивної кореляції між високим коефіцієнтом охоплення освітою нації чи регіону, і його глобальній конкурентній продуктивності.

Освіта повинна розглядатися як ключовий напрямок інвестицій в сучасній економіці, оскільки, в рамках заснованої на знаннях економіки є сильна позитивна взаємозалежність економічної діяльності та освіти в поясненні економічного зростання, а також конкурентоспроможності країни на глобальній арені.